

PROJEKT: BALKAN SOLAR ROOFS

ZAKLJUČCI I PREPORUKE SA INFO RADIONICA održanih 27 i 28.11. 2023. godine u Gradu Mostaru:

„Grad Mostar- Grad dobre energije“

27.11.2023. godine s početkom u 09 sati do 13 sati, teme:

1. Novi zakonski okvir sektora energije u FBiH-osvrt na građansku energiju
2. Prosumeri i Zajednice obnovljive energije

28.11.2023. godine s početkom u 09 sati do 13 sati, teme:

1. Integracija distribuiranih energetske resursa
2. Doprinos JLS u otklanjanju barijera za razvoj građanske energije

Na konferenciji je učestvovalo preko 50 učesnika iz FBiH – predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti, regulatora i operatora elektroenergetskog sistema, elektroprivreda, lokalne (samo)uprave, malih i srednjih poduzeća, nevladinih organizacija, banaka, akademske zajednice, studenata i medija, kao i predstavnika međunarodnih institucija, razvojnih agencija i programa.

Cilj info radionica je bio da se tematika građanske energije, odnosno energetske zajednice, promovira u FBiH kao ključna komponenta demonopolizacije i demokratizacije energetske sektora i da se ukaže na potrebu uspostavljanja poticajnog regulatornog okvira za njihovo formiranje i rad, te da se šira zajednica upozna sa svim rezultatima provedbe projekta Balkan Solar Roofs.

ZAKLJUČCI

1. Ukazano je na ključnu ulogu građanske energije kao okosnice održive energetske tranzicije u skladu sa energetske paketa EU „Čista energija za sve Evropljane“, koji se BiH preko Energetske zajednice obavezala implementirati u svoje zakonodavstvo. Posebno je istaknuta važnost podrške kupcima/proizvođačima (prosumerima), zajednicama obnovljive energije i energetske zajednicama građana.
2. Identificiran je veliki interes lokalnih aktera (lokalnih (samo)uprava, malih i srednjih poduzeća, nevladinih i aktivističkih organizacija i građana općenito) za razvoj decentraliziranih oblika proizvodnje iz obnovljivih izvora energije.
3. Istaknut je potencijal energetske zajednice za smanjenje energetske siromaštva provođenjem aktivnosti na lokalnom nivou.
4. Zaključeno je da proces razvoja građanske energije treba pažljivo pratiti i usmjeravati ukoliko se želi da ovaj model omogući aktivno učešće građana, lokalnih uprava, komunalnih poduzeća i ustanova kao i malih poduzeća u procesu energetske tranzicije. Stoga je zaključeno da se organiziraju odgovarajući promotivni skupovi u svim područjima FBiH i cijele BiH.

PREPORUKE

1. Potrebno je u što kraćem roku zaokružiti pravni okvir u F BiH kojim se regulira djelovanje energetske zajednice (npr. usvojiti odgovarajuće zakone u FBiH te podzakonske akte u FBiH i Republici Srpskoj). Propisi bi trebali biti jasni, procedure jednostavne i efektivne kako bi se skratio period implementacije i troškovi sveli na nužnu mjeru.
2. Potrebno je identificirati i druge pravne propise koji reguliraju tematiku građanske energije (npr. u sektoru građevinarstva) i uskladiti iste sa spomenutim zakonima, a u cilju pojednostavljenja administrativnih procedura ishoda dozvola za formiranje energetske zajednice.
3. U integriranom nacionalnom energetske i klimatske planu (NECP) je potrebno planirati posebne kvote za projekte građanske energije kao i mjere podrške razvoju ovog modela energetske tranzicije. Također, i u samom proračunu Grada planirati sredstva za sufinansiranje ovakvih projekata i podrške građanima.
4. Neophodno je pokrenuti organiziranu kampanju informiranja lokalnih aktera, posebno građana i privrede, o mogućnostima koje pružaju građanska energija i energetske zajednice.
5. Potrebno je još više inicirati programe edukacije potencijalnih nosilaca razvoja građanske energije (lokalnih (samo)uprava, nevladinih organizacija, malih i srednjih poduzeća) o pravnim, ekonomskim i tehničkim aspektima realizacije projekata građanske energije.
6. Svim lokalnim upravama se predlaže mapiranje potencijala za razvoj decentralizirane proizvodnje električne energije, posebno u fotonaponskim sistemima, kao i izrada akcionog plana razvoja građanske energije.
7. Operatorima distributivnih sistema se predlaže da u skladu sa navedenim mapiranjem potencijala za razvoj decentralizirane proizvodnje sagledaju sposobnost distributivne mreže na analiziranim lokalitetima za „prihvat“ energije iz distribuiranih generatora i shodno potrebama razviju planove nadogradnje i modernizacije (uključujući i primjenu koncepta pametnih mreža) za prihvat većih snaga iz ovakvih izvora.
8. Vladama entiteta se predlaže da iz sredstava naknade za obnovljive izvore energije, koja se prikuplja od potrošača, značajan iznos sredstava preusmjere i izdvoje za podršku, odnosno jednokratno subvencioniranje izgradnje kapaciteta obnovljivih izvora energije od strane građana i lokalnih zajednica.
9. Uspostava i jačanje Ureda za energiju i umrežavanje sa drugim JLS-e unutar F BiH i regiona.
10. Izravna podrška uspostavi energetske zajednice pri realizaciji projekata (oslobađanje od plaćanja određenih renti i naknada, dodjela zemljišta za izgradnju projekata OIE i sl.)
11. Uspostava sistema energetske managementa.

Mostar, 28.11.2023. godine

Darko Knezović

Voditelj projekta Balkan Solar Roofs za Grad Mostar